

HAKUILMOITUS

VALTIONAVUSTUS RUOKA-APUTOIMINNAN KANSALLISEN JÄRJESTÖKOORDINAATION KEHITTÄMISEKSI

Avustuksen yleiskuvaus

Sosiaali- ja terveysministeriö ilmoittaa haettavaksi valtionavustuksen ruoka-aputoiminnan kansallisen järjestökoordinaation kehittämiseksi. Valtion talousarvion momentille 33.03.63 (Eräät erityishankkeet, siirtomääräraha 3 v) on vuoden 2022 talousarviossa myönnetty 1000 000 euroa ruoka-aputoiminnan järjestämiseen. Tämän hakuilmoituksen tarkoittamaan järjestökoordinaation määrärahaa on tarkoitus käyttää enintään 200 000 euroa. Avustus myönnetään yhdelle toimijalle.

Valtiovarainvaliokunta on vuoden 2022 talousarviota koskevassa mietinnössään (VaVM 33/2021 vp) todennut, että ruoka-avun tulevaisuuden ratkaisuja on tärkeä pohtia tilanteessa, jossa ruoka-apua koskeva toimintaympäristö on muutoksessa. Mm. vähittäiskaupan tuottamaa ylijäämäruokaa ohjautuu koko ajan vähemmän ruoka-avussa jaettavaksi, koska kaupat pyrkivät vähentämään hävikkiruokaa. Lisäksi EU:n ruoka-apu on uuden ohjelmakauden myötä muuttumassa, kun nykytuotoinen ruokajakelu päättyy. Valtiovarainvaliokunnan saaman selvityksen mukaan koronatilanne on lisännyt ruoka-avun tarvetta ja asiakasmääriä, minkä lisäksi ruoka-aputoiminnan tulevaa järjestämismallia pohditaan parhaillaan. Mietinnössään valiokunta on edelleen lausunut, että jatkossa ruoka-aputoiminnan rahoitus on kuitenkin saatava kestäväälle pohjalle siten, ettei se ole eduskunnan vuosittain myöntämän lisärahoituksen varassa. Valtiovarainvaliokunta on useammassa aikaisemmassa mietinnössään tuonut esiin tarvetta löytää rahoitukselle pysyvämpiä ratkaisuja. Lisäksi valiokunta on pitänyt tärkeänä, että jatkossa löydetään toimintamalli, joka edistää konkreettisen ruoka-avun rinnalla myös osallisuutta ja tuen tarpeessa olevien ohjautumista palveluiden piiriin. Vuoden 2022 talousarvioon kohdentuvassa mietinnössään valiokunta piti tärkeänä, että toiminta jatkuu keskeytyksettä uuden toimintamallin käyttöönottoon asti.

Ruoka-aputoiminnan koordinoinnin kehittämistarve on laajasti tunnistettu. Nyt myönnettävä avustus on jatkoa vuonna 2021 myönnetylle rahoitukselle ja sen tarkoituksena on vahvistaa ja tukea ruoka-aputoiminnan järjestämistä koko maassa luomalla yhtenäinen järjestökoordinaatiopohjainen toimintamalli, joka tukisi myös ruoka-aputoimintaan kohdistettavan rahoituksen käyttöä ja kohdentumista. Keskeisenä tavoitteena on vahvistaa ruoka-aputoiminnan järjestämisen koordinointia, yhteisten toimintamallien kehittämistä, valtakunnallista kattavuutta sekä ruoka-aputoiminnan yhteyttä osallisuutta lisäävään ja toiminnallisia elementtejä sisältävään toimintaan.

Kyseessä on hankeavustus, joka on tarkoitettu käytettäväksi aikavälillä 1.9.2022 –31.10.2023. Avustusta voidaan käyttää kehittämishankkeeseen ja sen hallinnointiin, kuten henkilöstökustannuksiin, hallintokustannuksiin sekä hankkeen toteuttamiseksi tarpeellisiin hankintoihin.

Avustusta voivat hakea ruoka-apua toteuttavat oikeuskelpoiset, rekisteröidyt, yleishyödylliset yhdistykset ja säätiöt. Avustus myönnetään yhdelle toimijalle, jolla on laaja-alainen kokemus ruoka-aputoiminnan järjestämisestä ja kehittämisestä. Omarahoitusosuutta ei edellytetä.

Hakuaika alkaa 23.5.2022 ja päättyy 20.6.2022 klo 16:15. Määräajan jälkeen saapuneita hakemuksia ei oteta huomioon.

Päätökset pyritään tekemään kesän 2022 aikana. Hakijoille ilmoitetaan päätöksestä kirjallisesti.

Avustukseen sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001).

Avustuksen tavoite

Avustuksella tulee jatkokehittää järjestökoordinaatiopohjaista toimintamallia ja yhtenäistää ruoka-aputoimintakenttää seuraavin osin:

- Kartoittaa ruoka-avun nykytilannetta, niin alueellisesti kuin kokonaisrahoituksen näkökulmasta, huomioiden muuttunut kansallinen turvallisuustilanne ja kasvanut ruoka-avun tarve.
- Kartoittaa ruoka-aputoimintaan liittyviä päällekkäisyyksiä ja mahdollisuuksia niiden vähentämiseksi
- Edistää ruoka-avun maantieteellistä ulottuvuutta.
- Yhtenäistää eri toimijoiden toimintaa myös niiden tahojen kanssa, jotka eivät saa STM:n valtionavustusta.
- Kehittää ruoka-apuun liittyvää logistiikkaa, esim. ruuan keräilyä, kuljetusta ja väliaikaissäilytystä.
- Niveltaa ruoka-aputoimintaa sosiaali- ja terveyspalveluihin ja muihin työllisyyttä ja osallisuutta edistäviin palveluihin sekä valmiuteen ja varautumiseen liittyviin tehtäviin.
- Yhtenäistää koordinaatiota ESR+ -ohjelmaan sisältyvän ruoka-avun kokonaisuuden ja meneillään olevien uudistusten kanssa.
- Edistää Kirkkopalvelut ry:n ruoka-apu.fi -palvelun käyttöä niin ruoka-aputoimijoiden kuin avun tarvitsijoiden näkökulmasta.
- Sujuvoittaa ja yhtenäistää ruoka-aputoiminnasta tiedottamista yleisellä tasolla, ruoka-aputoimijoiden keskuudessa sekä mahdollisten avun tarvitsijoiden piirissä.
- Tuottaa tietoa ja käydä julkista keskustelua ruoka-avun roolista ja merkityksestä kansallisesti ja alueellisesti.

Avustuksen saajalta edellytetään tiivistä yhteistyötä muiden ruoka-apukentällä toimivien tahojen kanssa. Lisäksi hankkeen toteutuksessa tulee huomioida monipuolisesti aiemmin tehty kehittämistyö, STM:n aiempi selvitys ruoka-avun järjestämisestä (Socca 2021) sekä laajamittainen osallisuuden vahvistaminen.

Hankkeelle tulee perustaa ohjausryhmä.

Avustuksen hakeminen

Avustusta haetaan hakulomakkeella, jonka lisäksi tulee toimittaa hankkeen talousarvio (lomakkeet liitteenä). Lisäksi hakemukseen tulee liittää hakijan viimeisin toimintakertomus ja hankesuunnitelma. Hankesuunnitelman enimmäispituus on 20 sivua. Hankesuunnitelman tulee sisältää kuvaus siitä, miten hakija tulee toteuttamaan tässä hakuilmoituksessa esitetyt vaatimukset kehittämishankkeelle.

Hakemus lähetetään kirjaamoon ([kirjaamo\(at\)stm.fi](mailto:kirjaamo(at)stm.fi)) viitteellä VN/15488/2022

Hakijan lisäksi myös kaikki hankkeeseen osallistuvat mahdolliset osatoteuttajat tulee ilmoittaa hakemuksessa ja erillisissä talousarvioissa. Osatoteuttajiksi luetaan toimijat, joille avustusta delegoidaan, tai jotka osallistuvat hankkeen omavastuusuuteen työpanoksella, ilman avustuksen delegointia.

Hakemusten arviointi

Valtionavustukset ovat harkinnanvaraisia. Hakemusten arviointi ja keskinäinen vertailu perustuvat kokonaisarviointiin, jossa otetaan huomioon hankesuunnitelman laadun lisäksi muun muassa seuraavat perusteet:

- Hakijan vakiintunut toiminta ruoka-avun kentällä ja yhteistyö sekä alueellisesti että valtakunnallisesti
- Hakijan aiempi kokemus valtakunnallisista kehittämis- ja koordinaatiohankkeista
- Hakijan hallinnollinen ja talouteen liittyvä osaaminen
- Hakijan vahva viestinnällinen ja tiedon tuottamiseen liittyvä osaaminen sekä valtakunnallinen saavutettavuus
- Hakijan vakiintuneet yhteistyörakenteet julkisiin palveluihin, erityisesti sosiaali- ja terveyspalveluihin

Hakemuksia vertaillaan edellä esitettyjen perusteiden pohjalta luodun arviointikehikon perusteella.

Valtionavustuslain mukaiset yleiset edellytykset

Sosiaali- ja terveysministeriö voi myöntää avustusta vain, jos valtionavustuslain mukaiset avustuksen myöntämisen yleiset edellytykset täyttyvät. Ministeriö ottaa yleiset edellytykset huomioon myös avustuksen määrää harkittaessa.

Valtionavustuksen myöntämisen yleisiä edellytyksiä ovat (valtionavustuslain 7 § 1 mom.):

- Tarkoitus, johon valtionavustusta haetaan, on yhteiskunnallisesti hyväksyttävä.
- Avustuksen myöntäminen on perusteltua valtionavustuksen käytölle asetettujen tavoitteiden kannalta.
- Avustuksen myöntäminen on tarpeellista, kun otetaan huomioon hakijan saama muu julkinen tuki sekä hankkeen tai toiminnan laatu ja laajuus.
- Valtionavustuksen myöntäminen vääristää vain vähän kilpailua ja markkinoiden toimintaa.

Muita avustuksen käyttöön liittyviä ehtoja

- Avustusta saa käyttää vain siihen tarkoitukseen, johon se on myönnetty.
- Sosiaali- ja terveysministeriön myöntämä avustus voi kattaa enintään tässä ilmoitetun ja avustuspäätöksessä määritellyn osuuden avustettavan toiminnan tai hankkeen hyväksyttävistä kustannuksista. Avustus ei myöskään yhdessä muiden julkisten tukien kanssa saa ylittää hyväksyttävien kustannusten määrää. Hyväksyttävät kustannukset määritellään avustuspäätöksessä ja sen liitteissä.
- Avustuksen saajan taloudenhoito ja hallinto on järjestettävä asianmukaisesti.
- Avustuksen käytöstä on tehtävä selvitys viimeistään päätöksessä mainittuna päivänä.
- Sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus tehdä valtionavustuksen saajan talouteen ja toimintaan kohdistuvia tarkastuksia, jotka ovat tarpeellisia valtionavustuksen maksamisessa ja käytön valvonnassa (valtionavustuslain 16 §).
- Avustuksen saajan tulee selvittää, onko sillä velvollisuus noudattaa hankintalainsäädäntöä, ja ottaa tämä toiminnassaan huomioon. Myös valtioon, kuntiin tai seurakuntaan kuulumaton avustuksen saaja voi olla velvollinen kilpailuttamaan hankintansa noudattaen hankintalain mukaisia menettelyitä.

- Jos avustuksen saaja täyttää julkisoikeudellisen laitoksen tunnusmerkit (esim. rahoituksesta yli puolet on julkista rahoitusta), avustuksen saajan tulee noudattaa hankintalakia kaikissa hankinnoissaan.
- Jos avustuksen saaja saa avustusta tiettyyn hankintaan yli 50 % hankinnan arvosta, saajan on tässä hankinnassa noudatettava hankintalakia.

(Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 1397/2016).

Tuloksista ja avustuksen käytöstä raportointi

Kehittämisyavustuksen käytöstä ja tavoitteiden edistymisestä tulee raportoida säännöllisesti ja kattavasti tarkemmin avustuspäätöksessä määriteltävien ehtojen mukaisesti.

Avustuksen saajalta edellytetään avointa ja säännöllistä viestintää toimintamallin kehittämisestä myös muille kuin kehittämistyössä mukana oleville tahoille.

Lisätietoja

Sosiaalineuvos Virva Juurikkala, virva.juurikkala@gov.fi; p. 02951 63204 (sisällölliset kysymykset)

Lakimies Markus Latvala, markus.latvala@gov.fi; p. 02951 63123 (avustusprosessiin liittyvät kysymykset)

Valtionavustuksista yleisesti: <https://stm.fi/valtionavustusten-hakeminen>